

Turhaumasta tulevaisuutta SoTessa

27.8.2019

Arja Uusitalo

Syyspunnerrus alkaa myös kunnallisessa päätöksenteossa. Voimme SoTe puolella vain todistaa budjettien paukkumista ja todeta palvelutarpeen lisääntymisen nyt ja todennäköisesti myös lähivuosina.

Digitalisaatiota on nostettu erääksi mahdolliseksi säätötieksi SoTe:ssa. Sen mahdolliset vaikutukset eivät kuitenkaan tule näkymään vielä lähivuosina merkittävästi. Mietinkin jonkin verran turhautuneena, mitä roolissani ohjaavana ja päättävänä tahona voisin ja voimme tilanteelle tehdä. Seuraavia toiveita ja ajatuksia nousee esiin:

1) toivoisin voivani paremmin päästä sisälle prosessien ohjaukseen, palvelutason määrittämiseen ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin. Näillä asioilla voisi oikeasti vaikuttaa menoihin. Palvelutason minimi määritetään laeissa, asetuksissa ja suosituksissa. Poliittiset päättäjät, lakien tulkinnat ja ennakkotapaukset ovat määrittäneet peruspalvelujen vaatimustason huomattavasti korkeammalle kuin se oli vaikka 15 v sitten. Velvoitteet tuntuvat vaan lisääntyvän. Lisäksi ihmisten tarvittaessa yhteiskunnan kustannettaviin perustarpeisiin kuuluu yhä enemmän asioita mm. elektroniikkaa, tietokone ja internet, mobiilipuhelin, muoti yms. Myös erikoissairaanhoito hoitaa ja tutkii yhä kalliimmin yhä vaikeampia ja vakavammin sairaita tapauksia, kun ns. tavallistuneita asioita siirretään perusterveydenhuollon tehtäviksi. Hoidettavien asioiden ja toimenpiteiden kokonaisumma kasvaa ja menojen vähenemistä ole tiedossa. Toivoisin, että veroeuroilla tuettaisiin enemmän sellaista toimintaa, joka vie prosesseja kokonaisuudessaan edullisemmaksi (ennaltaehkäisevät ja ennakoivat toimenpiteet mm.), ei kalliimmaksi.

2) toivoisin voivani ohjata veroeuroja yhä enemmän ennaltaehkäisevään hoitoon ja tutkimukseen ja terveyden tukemiseen. Tästä puhutaan koko ajan, mutta asialle ei konkreettisesti tapahdu paljoakaan.

3) toivoisin voivani parantaa hoidon kokonaisvaltaista ja oikea-aikaista otetta ja muuttaa käsitystä oikea-aikaisesta vieläkin parempaan suuntaan. Esimerkiksi lääkäreiden saatavuuden parantaminen ei riitä (osaoptimointi). Tarvitaan hyvä, tilannetta tukeva ja oikea-aikainen saatavuus myös muihin palveluihin. Toisaalta oikea-aikaisuutta mietittäessä, joka asiassa sama ajoitus ei ole optimaalista ja odottaminen voi aiheuttaa lisätarpeita tai kustannuksia eri tavoin. Esimerkkinä lonkkaleikkausta useita kuukausia odottava työikäinen ihminen, joka on estynyt harrastamasta liikuntaa ja nukkuu huonosti kipujen vuoksi, jonka seurauksena hänelle kertyy ylipainoa, fyysisen kunnon laskua ja terveyden heikkenemistä, josta palautuminen kestää pitkään ja voi johtaa lisäkustannuksiin.

Meillä on paljon tekemistä SoTen parantamisessa yksilöä kohtaavaksi, ja kuuntelevaksi palvelijaksi oikealla palvelutasolla ja oikea-aikaisesti niin, että kaikilla on hyvä olla ja yhteiset euromme tulevat tarkoituksenmukaiseen käyttöön.